

Posudek vedoucího na bakalářskou práci Petry Zvířecí „Antické lékařství a současná alternativní medicína“, Praha 2008, 70 str., včetně 41 obr.

Homeopatie, lidové léčitelství, zásady asijských léčebných metod a další druhy alternativní medicíny, včetně propagování zdravé výživy a zdravého životního stylu, se v poslední době dostaly do popředí zájmu i u nás. Představují někdy doplněk, občas stále ještě odsuzovaný protiklad k moderní medicíně. Předložená práce se věnuje historii lékařství ve starověku, kdy se mnohdy setkáváme s podobnými postupy uplatňovanými i dnes v alternativní medicíně a kdy byly zároveň položeny základy i pro medicínu moderní.

První kapitola nazvaná „Dějiny lékařství: Od pravěku po pozdní antiku“ stručně seznamuje s hlavními chorobami, kterými lidé trpěli v pravěku, s léčebnými metodami a s postojem společnosti k nemocem. Chápání nemoci jako trestu za nesprávné jednání, trestu, který může postihovat jednotlivce nebo celé společenství, můžeme sledovat i v řecké mytologii, připomeňme v této souvislosti na příklad Oidipa. Další částí této kapitoly je pak přehled věnovaný medicíně v Mezopotámii a zejména pak v Egyptě, který sehrál pro počátky medicíny jako vědního oboru zvláště významnou roli. Diplomandka podává výčet dochovaných papyrů, které se zabývají lékařskou tematikou, chorob, které zde bylo možno identifikovat a používaných léků. Zabývá se vztahem Egyptanů k nemocem, k jejich vzniku a rituálními praktikami, které mohly onemocnění zabránit. Pak následují oddíly věnované medicíně v antickém Řecku a Římě. V řeckém prostředí je to přirozeně zejména Hippokratés nebo spíše zásady, jimiž se řídila jeho škola, v římském Galénos, na něž autorka soustřeďuje svoji pozornost. Galénos ovšem sice žil v římské říši, ale původem byl Řek. Vedle toho se autorka dotýká i jiných témat, kterými jsou na příklad postavení lékařů v Řecku a jejich vzdělávání, učenci pracující v helénistické době v Alexandrii a jejich přínos k obohacení lékařských znalostí. Vzhledem k tomu, že diplomandka studuje archeologii, mohla k teoretickým úvahám, které jsou v kapitole obsaženy, připojit ještě oddíl zaměřený na ikonografické nebo archeologické prameny k antické medicíně (lékařské nástroje, keramika a reliéfy s léčebnými tématy apod.).

Ve druhé kapitole se autorka věnuje objasňování principu, na kterém pracuje homeopatická léčba a popisuje postupy užívané při léčení bylinkami. Na tuto úvodní část navazuje část o používání léčivých rostlin v antice s výčtem nejdůležitějších ve starověku využívaných druhů (blín, heřmánek, kopřiva, máta atd.) a popisem jejich účinků.

Poslední kapitola je zaměřena na postavu hérao Asklepia s podrobnějším popisem jeho nejslavnější svatyně v Epidauru, v němž se diplomandka soustřeďuje zvláště na Asklepiův chrám a jeho dekoraci. Podle některých autorů udělal Timotheos akroteria západního štítu a tzv. „typoi“, což se někdy interpretuje jako modely pro sochy (str.47). Protože hlavní součástí léčby v Asklepiových posvátných okrscích byl spánek, věnuje se zde diplomandka i rozborům spánku, významu snění a hypnotickým stavům. Kapitulu doplňují ještě oddíly o stravování zdravých jedinců a dietě při onemocněních.

Závěry jasně a přehledně shrnují hlavní témata, jimž se autorka ve své práci věnovala a postihují shodu mezi některými zásadami antické medicíny a současně medicíny alternativní.

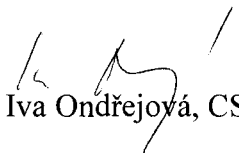
Práce je po stylistické stránce dobře napsána, vážnějším technickým nedostatkem je způsob citací, v nichž diplomandka uvádí pouze autora s rokem vydání a nikoliv stránku, což při publikacích, které mají několik set stran její odkazy zcela znehodnocuje.

Zvolené téma je velmi široké, se značným přesahem do jiných vědních disciplín a samotná klasická archeologie je v něm zastoupena jen okrajově. Přesto bych kladně ohodnotila odvalu autorky, s níž se rozhodla pro jeho zpracování i způsob, jakým se

vyrovnala se značně různorodou a z odborného pohledu pro klasického archeologa neobvyklou literaturou, se kterou byla nucena pracovat.

Práci lze pokládat za vhodný podklad pro obhajobu za účelem získání titulu bakalář.

V Praze dne 2.9.2008

Doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc.